

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro Quarto Decretalium : In Quo De Sponsalibus, Et Matrimoniis, & quae eis annexa sunt, agitur, eadémque plenè, & theoricè explanatur, & declarantur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1678

Titulus. XVIII. D. Qui matrimonium accusare possunt, vel contra illud testari?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98293)

SERIES CAPITULORUM.

c. 1. n. 28. *et seq.*
 c. 2. n. 4. *et seq.*
 c. 3. n. 49. *et seq.*
 c. 4. n. 20. *et seq.*
 c. 5. n. 24. *et seq.*
 c. 6. n. 30. *et aliquot seq.*
 c. 7. n. 22. *et seq.*

c. 8. n. 8. *et seq.*
 c. 9. n. 11. *et seq.*
 c. 10. n. 18. *et seq.*
 c. 11. n. 51. *et seq.*
 c. 12. n. 54. *et seq.*
 c. 13. n. 40. *et seq.*
 c. 14. n. 13. *et seq.*
 c. 15. *et ult. n. 15. et seq.*

TITVLVS XVIII.

QUI MATRIMONIUM ACCUSARE possunt, vel contra illud testificari?

S. I. Quinam admittantur ad accusandum matrimonium, vel testificandum contra illud?

ASSERTIO I. Si accusetur matrimonium, vel agatur contra illud tanquam illegitimè contractum, vel agitur ad separationem tori, & tunc admittitur ad accusandum solum conjux innocens: vel agitur ad dissolutionem vinculi matrimonialis: & tunc si accusatur matrimonium propter impedimentum consanguinitatis, ante omnes, admittuntur parentes, & his deficientibus proximiores consanguinei, & post hos extranei maturiores, & antiquiores è vicinia, nisi subsistat tale impedimentum dirimens, cui contrahentes possunt renunciare, ut est impedimentum erroris circa statum personæ, ut quia liber ignorans contrahit cum ancilla, vel libera cum seruo, n. 1. Aff. 2. Omnes, qui admittuntur ad accusandum matrimonium, admittuntur etiam ad ferendum testimonium contra illud, vel pro illo: unde siue agatur de matrimonio conjungendo, siue dissolvendo, parentes, & consanguinei sunt idonei testes super consanguinitate, prout sumitur ex c. 3. h. t. imò alijs præferuntur, n. 2. *et seq.* Et si pater non sit ordinariè testis in causa filij in criminalibus, & contrahentibus, potest tamen esse testis in matrimonio, n. eod. In causa matrimoniali idem potest esse accusator, & testis, cum quaeritur de consanguinitate conjugum, cit. n. 3.

S. II. Quinam ab accusatione matrimonij sint repellendi?

Qui matrimonium accusat propter quæstum, repelli debet, c. Significante. 5. h. t. n. 4. *et seq.* Repellitur etiam ab accusatione matrimonij contracti, qui tempore præmissæ denuntiationis, sciens impedimentum dirimens tacuit, & illud non manifestavit, nisi denuntiationem probabiliter ignorârît, vel jure se postea primùm in ejus notitiam devenisse, & quod nihil malitiosè obijciat contra matrimonium, c. Cum in tua. 6. *et ult. b. t. n. 6.* Antequam contrahatur matrimonium, denuntiationes fieri debent in Ecclesijs, ut scientes impedimentum matrimonij illud intra tempus præfixum deferant. n. 7. Impedimentum matrimonij potest per proprium juramentum probari. n. 8. Hac est differentia inter accusatorem, & testem, quod accusator admittitur ad accusandum matrimonium, etiam si auctor, à quo audivit impedimentum matrimonij, admitti non possit: testis verò repellitur à testimonio, si ejus auctor repellatur, cit. num. 8.

S. III. Proponuntur, & resolvuntur nonnullæ quæstiones occurrentes circa reliqua tria Capitula hujus Tituli.

Quæ. 1. An, & quando in causa matrimoniali, etiam lite non contestatâ, testes recipi possint, & sententia ferri, alterâ parte absente? Resp. si agatur de valore matrimonij, possunt super impedimento matrimonij contra reum contumaciter absentem testes recipi, etiam lite non contestatâ, dummodo alijs sint legitimi testes, & juxta eorum depositiones sententia ferri debet, c. 1. h. t. n. 9. *et seq.* Quamvis autem in casu cit. c. 1. maritus, suâ culpâ, per quinquennium fuerit absens, ibi tamen narratur solum factum, non tamen requiritur tempus septennij tanquam terminus à jure requisitus, nempe, ut absit maritus tanto tempore, nam si convenienti tempore quæsitus non reperitur, potest contra ipsum procedi ad definitivam sententiam, quia in culpa fuit, cit. n. 10.

Quæ. 2. An accusatio, vel testimonium in causa matrimoniali fieri possit per litteras, seu scripturam, absente accusatore, vel testibus? Resp. Accusatio fieri, & testimonia in causa matrimoniali ferri debent personaliter, & vivâ, ac propriâ voce, & non per litteras, c. 2. h. t. n. 11. Ex privilegio tamen, & longa consuetudine in quibusdam locis attestations testimonium in scripta redactæ valent inter personas illustres, & nobiles, ita ut illæ non teneantur personaliter accedere ad Judicem, ad testimonium perhibendum, sed satis est, quod per scripturam sub fide sua, sine corporali juramento, deponant, & depositionem propriâ manu subscriptam, & obsignatam Judici transmittant, n. 12. Similiter Confessio Sacramentalis non potest fieri per litteras Confessatio absenti, n. 13. Quæ. 3. An puella innubilis, quæ invita contrahit matrimonium cum aliquo, sed postea sponte ab eodem fuit cognita, audiri debeat, si reclamet contra matrimonium? Resp. Puella innubilis, quæ invita contrahit cum aliquo, sed postea nubilis facta, sponte ab eodem cognita fuit, si dicat se nunquam consensisse, idque per testes probare intendat, & probeat, non est audienda, quia cum potuit, non reclamavit, c. Insuper. 4. h. t. n. 14. Matrimonium nullum ob defectum ætatis, vel gravem metum convallidatur per intervenientem spontaneam cohabitationem, post ætatem legitimam, maxime si intercessit copula carnalis sponte habita, n. 15.

S. IV. Quis sit Iudex competens causarum matrimonialium?

ASSERTIO I. Iudex competens in causis matrimonialibus est Episcopus; ex justa tamen causa etiam Prælati inferioribus delegari possunt, vel ex privilegio, aut consuetudine ab ijs cognosci. n. 16. Aff. 2. Iudex secularis non potest causam matrimonij cognoscere; etiam si non tractetur de valore matrimonij, sed solum de separatione quoad torum, & cohabitationem, & etiam si causa conjugalis incidat in iudicium hæreditariæ successionis. In illis tamen causis, quæ ad dotem, hæreditates, & successiones pertinent, etiam secularis est competens Iudex. Item in quæstionibus facti, an matrimonium sit de facto contractum, vel clam, vel de punitione adulterij, vel aliorum criminum, quæ sunt contra sanctitatem matrimonij commissa, potest esse Iudex secularis. n. 17.

Triplices sunt causæ matrimoniales: quædam omnino politicae, seu civiles, ut de dotibus, & de hæreditatibus: quædam simpliciter spirituales, ut de partibus Sacramenti matrimonij, & benedictione Sacramentali: quædam sunt partim civiles, seu seculares, partim spirituales, ut de gradibus cognationis, divortij, & impedimentis, n. 18.

SERIES CAPITVLORVM.

IM ANTIQVVS.	c. 4. n. 14. & seq.
c. 1. n. 9. & 10.	c. 5. n. 4. & seq.
c. 2. n. 11. & seq.	c. 6. & ult. n. 6. & 2.
c. 3. n. 2. & seq.	seqq.

TITVLVS XIX. DE DIVORTIIS.

Agitur hic potissimum de divortio quoad torum, & cohabitationem, nam per mortem naturalem unius conjugis dissolvitur matrimonium etiam quoad vinculum. n. 1.

§. I. An, & qua ratione licitum sit conjugi instituere divortium, ob alterius adulterium?

ASSERTIO I. Coniux innocens, siue vir sit, siue mulier, potest dimittere à suo toro, & cohabitatione conjugem adulterum, vel adulteram, ut constat ex c. 5. *Matth.* n. 2. Si verò dimittat uxorem propter adulterium ab ea commissum, sine sententia iudicis, ideoque excommunicetur: uxor verò dimissa adhuc cum alijs adulteretur, & tamen petat viro suo restitui, dicens se iniuste ab eo dimissam, ipsamque ei dedisse occasionem adulterandi, tunc si adulterium uxoris est notorium, non est vir cogendus, ut illam recipiat, nisi confiterit, ipsum virum cum alia adulterium commississe, c. *Significasti.* 4. h. i. n. 3. Si maritus, sine iusta causa, dimittat uxorem, potest excommunicari, neque potest vir, propria auctoritate expellere uxorem, propter adulterium, sine iudicio Ecclesie, n. 4. Quomodo probari possit adulterium uxoris esse notorium? n. eod. Coniugi petenti restitutionem obstat exceptio notorij adulterij: quod si uterque coniux adulterium commisit, neuter potest contra alterum excipere de adulterio, cit. n. 4. Aff. 2. non tantum ob adulterium conjugis jus divortij competit coniugi innocenti, sed etiam propter alium quemlibet illicitum concubitum consummatum alterius conjugis, qualis est Sodomia activa, vel passiva, & bestialitas completa, non item incompleta, siue seminis effusione: neque pollutio sine copula, multò minùs amplexus, & tactus impudici, etiam animo adulterandi habiti, ad divortium sufficiunt. n. 5. Sodomia tamen viri completa cum propria uxore etiam invita, non præbet iustam causam perpetui divortij, nisi ad tempus, dum vir à scelere illo desistere non vult: quamvis contrarium quoque sit probabile, cit. n. 5. Aff. 3. Matrimonium separatam quoad torum, & cohabitationem, propter adulterium uxoris, redintegratur, si vir postea etiam adulterium committat, ita ut ad uxorem primam redire, eique cohabitare debeat, c. *Ex litteris.* 5. h. i. idemque est de marito respectu uxoris. n. 6. Statut confessio alterius conjugum, quando agitur ad separationem tori: non autem si agatur ad separationem vin-

culi matrimonialis, tunc enim non tenetur contra matrimonium, n. 7. Propter crimine non separatur matrimonium quoad vinculum. 7. Uxor ab adulterij pena propter seipsum non excusatur, nec propter pauperiam, post factam separationem quoad torum adulterium mulieris, vir fornicatorum alio debet matrimonium redintegrari, multo magis sibi restitui petere potest, cit. n. 7.

§. II. An, & in quibus casibus non liceat instituere propter conjugis adulterium

ASSERTIO I. Septem communi ter, qui tamen ad tria capita revocari possunt est, quia uterque coniux est ejusdem particeps, siue reus adulterij, tunc enim conjugum permissum est divortium instituere. 1. est, si adulterium culpâ vacet, quia non est injuriosum alteri coniugi. Tertium, si quis cens injuriam adulterij expresse, vel tacite, n. 8. Aff. 2. In specie adulterium vacat, ob illud non possit institui divortium. 1. si habilitate credens maritum esse mortuum, vel vicissim vir credens uxorem esse mortuam, ducat, n. 9. 2. si uxor fuit violententer non consentiente. n. 10. 3. non potest institui, si vir uxorem prostituat, adeoque uxoris consentiat, permittendo illi, ut illi cillè posset prohibere. Aliud est, si uxor vel delictum viri, non enim censetur coniux. Quod si iustam causam habeat petens, ut quia uxorem suspectam habens non prohibet, ut deprehensam dimittatur in id consentire, etsi indirecè occurrerit ei præbeat. n. 12. 4. si coniux, si mina accedentem ad se adulterum ex vincibili putavit esse suum conjugem, cognita, n. 13. 5. si inter gentiles, testatis, libellus repudij fuit datus, & non ad aliud matrimonium transeat, cit. n. 13. à conjugis innocente expresse, vel tacite injuria adulterij alteri, non potest institui re divortium, ad quod requiritur, ut innocens sit conscius adulterij, & ut copulis sit liberè, & sponte habita, n. 14. Quæ terea censeatur condonatum adulterium. n. 15. Quamdiu coniux non est mortuus adulterio alterius, non potest eum dimittere bitam verò moralem certitudinem adulterius habet jus se ab adultero separandi, quoque propria auctoritate, quoad cohabitationem per sententiam iudicis. n. 16.

§. III. An, & qua ratione conjuges separati, si postea reconciliati, non uterque relabatur in adulterium, postea nullo divortium instituere?

Resp. Si post unius, vel alterius conjugum, sint reconciliati, & postea alter adulterium relabatur, potest alter divortium instituere. n. 17. Sed dubitatur hic, si post unius conjugis fornicationem, reconciliatio matrimonij non sit facta, sed unus quidem emendatus, verò in fornicatione persistat, an tunc con-